

Undersøkelse av naturfaglige verdier på Tangerud, Oslo, i forbindelse med utbyggingsplaner

Egil Bendiksen

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Kortrapport

Dette er en enklere og ofte kortere rapportform til oppdragsgiver, gjerne for prosjekt med mindre arbeidsomfang enn det som ligger til grunn for NINA Rapport. Det er ikke krav om sammendrag på engelsk. Rapportserien kan også benyttes til framdriftsrapporter eller foreløpige meldinger til oppdragsgiver.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Undersøkelse av naturverdier på Tangerud, Oslo, i forbindelse med utbyggingsplaner

Egil Bendiksen

Bendiksen, E. 2016. Undersøkelse av naturfaglige verdier på
Tangerud, Oslo, i forbindelse med utbyggingsplaner - NINA Kort-
rapport 27. 26 s.

Oslo, september 2016

ISSN: 2464-2797

ISBN: 978-82-426-2946-3

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Erik Framstad

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningsjef Erik Framstad (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

TAG arkitekter

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE

-

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Audun Bård Bødtker, Maria Asp Wendelboe

NØKKEWORD

Norge, Oslo, Stovner, Tangerud, flora, flommarksskog, gråor-heg-
geskog, naturtype, flora, konsekvensanalyse

KEY WORDS

Norway, Oslo, Stovner, Tangerud, flora, floodplain forest, grey al-
der – bird cherry woodland, *Alnus incana* – *Prunus padus* wood-
land, environmental impact assessment

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor
Postboks 5685 Sluppen
7485 Trondheim
Telefon: 73 80 14 00

NINA Oslo
Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Telefon: 73 80 14 00

NINA Tromsø
Framsenteret
9296 Tromsø
Telefon: 77 75 04 00

NINA Lillehammer
Fakkeltgården
2624 Lillehammer
Telefon: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Bendiksen, E. 2016. Undersøkelse av naturfaglige verdier på Tangerud, Oslo, i forbindelse med utbyggingsplaner - NINA Kortrapport 27. 26 s.

En naturtypelokalitet på Tangerud, bydel Stovner i Oslo, ble først registrert i 2004 og er nå undersøkt på nytt og oppdatert i forbindelse med utbyggingsplaner i området. Bakgrunnen er at det i utgangspunktet synes problematisk å finne egnet atkomst til planlagt boligområde uten å ødelegge naturtypelokaliteten, som er klassifisert som viktig – verdi B.

Det er ingen merkbare endringer av negativ art med hensyn til naturverdier fra 2004 til 2016, men ved sin isolerte beliggenhet har området heller styrket sine kvaliteter som naturområde ved at det har kommet nærmere mot en klimakstilstand med blant annet mer dødved i ulike forråtnelsesstadier. Dette gir habitat for et større og rikere arts mangfold, særlig for sopp og insekter.

Det er gjort noen mindre grensejusteringer, som blant annet innebærer at et mindre areal i nord er tatt ut. Det er skissert to muligheter for atkomst til boområdet, i henholdsvis nord og sørøst, som burde gjøre det mulig å komme inn i området uten at det blir ødelagt eller påvirket annet enn helt marginalt.

Egil Bendiksen, Norsk institutt for naturforskning (NINA), Gaustadalleen 21, 0349 Oslo
(egil.bendiksen@nina.no)

Innhold

Sammendrag	3
Innhold	4
Forord	5
1 Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn.....	6
1.2 Naturgrunnlag og historikk.....	6
2 Materiale og metoder	9
3 Resultater	10
4 Diskusjon.....	21
4.1 Atkomst Enebstubben	21
4.2 Atkomst Eneboveien under motorveien	22
5 Referanser	23
6 Vedlegg.....	24

Forord

Norsk institutt for naturforskning har foretatt en annengangs biologisk undersøkelse av en naturtypelokalitet i bydel Stovner i Oslo i forbindelse med utbyggingsplaner og spesielt mulig konflikt med naturtypelokalitet knyttet til atkomstvei inn i området.

Utredningen er utført på oppdrag av TAG arkitekter, Oslo, v/ sivilarkitekt Audun Bård Bødtker, som har oversendt skisse for utbyggingsplan av området. Feltarbeid ble utført 25. juli 2016.

Oslo, september 2016
Egil Bendiksen

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Den aktuelle naturtypelokaliteten utgjør et parti med til dels storvokst gråor-heggeskog sørvest i et gjenværende skogområde, formet som en trekant mellom Østre Aker vei i nord, E6 i sørøst og småhusbebyggelsen på Nedre Stovner i vest (Figur 1, 2). Området omfatter den sørligste delen av Tangerud gårds opprinnelige arealer, men bortsett fra den nordvestligste delen av trekantarealet (lok. Tangerud nord) har mesteparten vært skog.

Det gjenværende skogområdet har vært bortimot utilgjengelig etter at motorveien, E6, og Østre Aker vei (rv 163) ble anlagt omkring 1970, som en mur med støyskjerm på to av de tre sidene. Som et stengsel langs hele den tredje sidekanten er sammenhengende småhusbebyggelse i Stovnerveien/ Enebstubben/ Eneboveien. Eneste atkomstmulighet fra offentlig vei for allmenheten i dag er fra enden av den større, rette strekningen av Enebstubben, gjennom et kratt av ugrasplanter og hageavfall på ubebygde tomt Enebstubben 16, som opprinnelig antas å ha vært en del av det lavere sumpområdet og hvor naturtypelokaliteten ligger rett innenfor.

Nord på denne eiendommen går ei enkel plankebru over bekken (på skjeve etter tidligere flom) og tilsvarende er det ei lita bru fra en av eiendommene helt i nord mot Østre Aker vei. Ingen av disse er imidlertid i bruk, i alle fall ikke nok til at det er annet enn rester av stier ut fra dem på skogsida.

Området er uregulert, og det er planlagt utbygging (Figur 3). Bebyggelsen er tenkt lagt slik at den holder seg utenfor naturtypelokalitetene, og slik at den er med å danne støyskjermer for et innvendig tun. Naturtypene er omtrentlig tegnet inn som grønne felt. Mot E6 planlegges å bevare et belte med eksisterende terreng og skog mellom høyspentledninger og blokker. Beltet kan bli 30-35 meter bredt, om det er mulig å legge en støyskjerm helt ute ved veien.

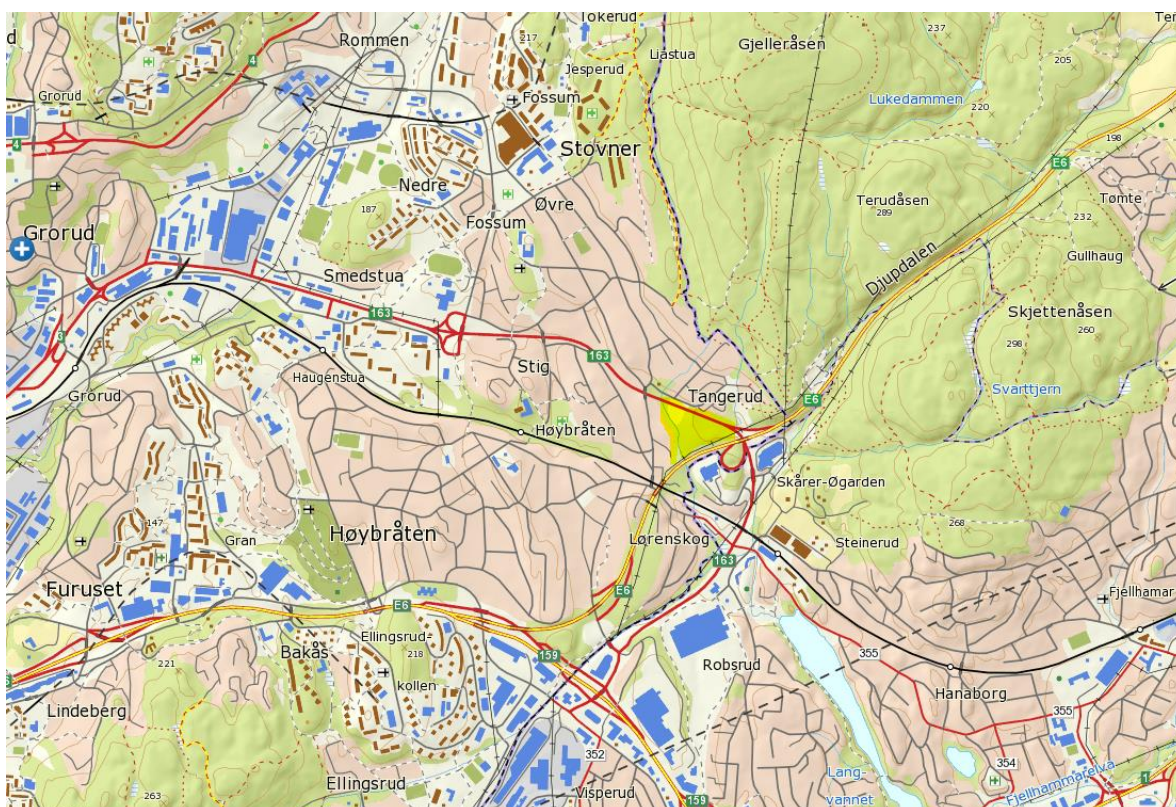
Som følge av den svært begrensede atkomstmuligheten er det også tilsynelatende bare ett atkomstpunkt for vei inn til et nytt boområde, nemlig nevnte sted i Enebstubben. Som det framgår av figur 2, er imidlertid problemet at rett innenfor dette punktet ligger den mest verdifulle naturtypelokaliteten – en gråor-heggeskog av flommarkstypen, verdi B – viktig.

Feltarbeidet har dermed hatt som mål å utføre en oppdatert registrering av naturtypelokaliteten og søke å finne ut om det finnes noen gode alternativer som kan redusere eller eliminere den antatte konflikten.

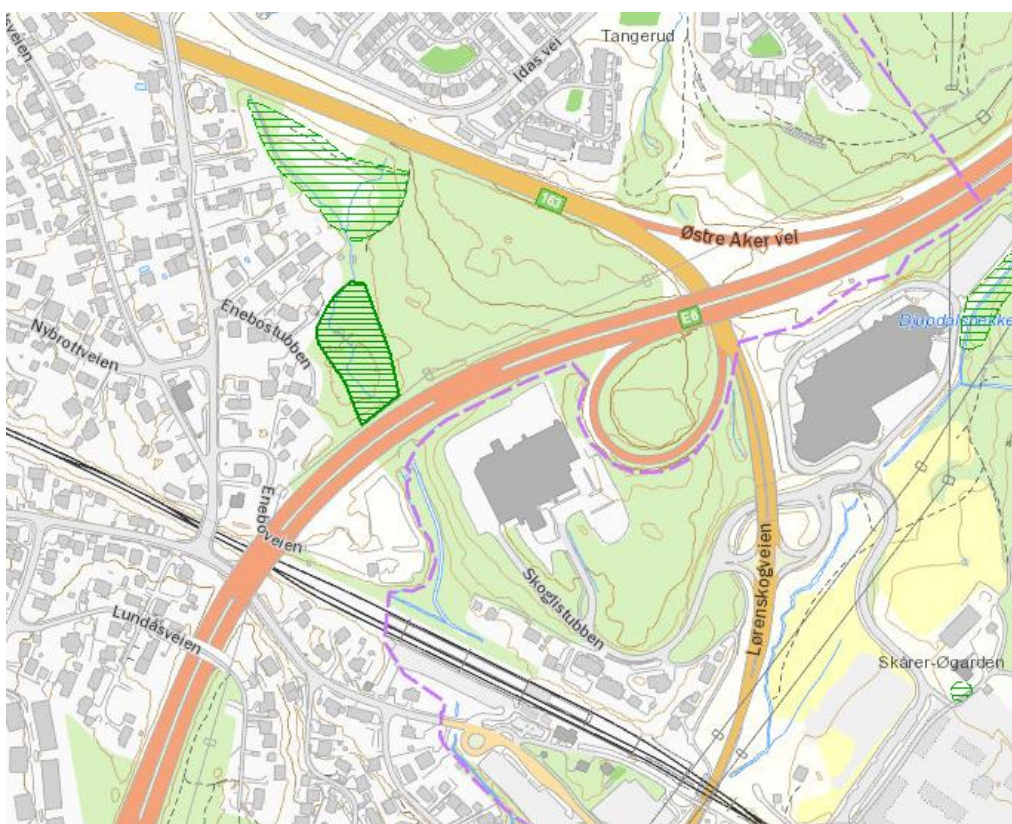
1.2 Naturgrunnlag og historikk

Mesteparten av hele det trekantede skogarealet har et tynt humusdekke over berggrunnen med også noe berg i dagen (NGU 2016). Dette har dermed ikke vært oppdyrket i motsetning til lenger nord der Tangerudgårdene lå og hvor det er tykke marine avsetninger. Det er imidlertid også en flik av det gamle jordbruksarealet sør for dagens Østre Aker vei, del av naturtypelokalitet Tangerud nord, noe som var del av innmarka (se historikk i vedlegg for denne naturtypelok.). Berggrunnen er grunnfjell; gneiser med innslag av amfibolitt m.m., og området er slik sett berggrunnsmessig likt Gjelleråsmarka rett nordafor og Østmarka i sør.

Siden Tangerud opprinnelig var seterbruk under gården Stav langs Nitelva ved Strømmen, tilhørte området Skedsmo kommune helt til det ble overført til Oslo i 1980. Navnet Tangerud kommer av at gården lå på en tange mellom to bekker, og Tangerudbekken som er grunnlaget for naturtypelokaliteten Tangerud syd, er nettopp en av disse og tidligere grense mellom Oslo og Skedsmo (og mellom Tangerud og Akergården Nedre Stovner).

Figur 1. Oversiktskart (kartgrunnlag: kartverket, Norgeskart) med det aktuelle området farget i gult.

Figur 2. Avgrensning av naturtypelokaliteter innenfor planlagt utbyggingsområde. Den aktuelle lokaliteten er avgrenset med hel strek.

Figur 3. Reguleringsplan med planlagt utbygging skissert. De to naturtypelokalitetene som avgrenset i 2004 (jf. Miljødirektoratet: Naturbase), er farget i grønt, der den sørligste gjennomskjæres av skissert atkomstvei. Vei i sør er motorveien (E6), mens vei i nord er Østre Aker vei.

2 Materiale og metoder

Feltarbeidet ble lagt opp som en ny inventering av naturtypelokaliteten med nøyaktig gps-registrering, for å vurdere grenser med større nøyaktighet og finne ut om det hadde skjedd noen synlige endringer i vegetasjonen eller andre naturforhold på de tolv årene som var gått siden forrige registrering. Ut fra dette ble det gjort et forsøk på å avveie ulike interesser og finne ut om det kan finnes alternativer til å føre en atkomstvei rettlinjet inn i området fra Eneboveien.

Tidspunkt for feltarbeid var optimalt for karplanter, mens soppsesongen knapt var begynt for verken vedboende eller jordboende arter. Rødlistearter i skog er ofte knyttet til sopp, men det har i praksis ikke vært mulig å studere denne organismegruppen her.

I tillegg til den aktuelle nøkkelbiotopen ble det også gått en runde gjennom resten av området for å gjøre en rask sjekk om det var noen endringer. Artskart er sjekket; det er ingen tidligere registreringer innenfor området.

Sesongene 2015 og 2016 befinner seg i en overgangsperiode med hensyn til registreringsmetodikk og revisjon av naturtypekartlegging basert på typer i henhold til NiN (Naturtyper i Norge). I påvente av dette er det forutsatt at DN-håndbok 13, versjon 2007, for naturtyper med enkelte justeringer skal ligge til grunn for registreringsarbeid i skog. Ut fra signaler fra Miljødirektoratet våren 2015 skulle reviderte faktaark (2014) for skog ikke tas i bruk ved registreringer med DN-håndboka som basis.

3 Resultater

Trass i områdets beliggenhet i Oslos byggesone med landets største befolkningstetthet ligger området så isolert at det ikke var noen overraskelse at endringen siden sist var ubetydelig for den aktuelle naturtypelokaliteten. Hovedsakelig var det biologisk sett skjedd en positiv utvikling ved at skogen hadde utviklet seg uten inngrep i nye tolv år med ikke minst større trær og med mer og variert dødved for vedlevende organismegrupper.

Det ble til sammen registrert 54 karplantearter (tabell 1). Gråor-heggeskog, som det her er snakk om, har også en rask omløpstid, særlig i et så produktivt og lavtliggende område som dette, slik at 12 år er et tidsrom som det biologisk sett kan skje en del. Det som imidlertid fysisk truer dette relativt begrensede arealet, er den massive dumping av hageavfall fra tilgrensede eiendommer, så pass mye at hele topografien endres og dessuten at aggressive svartelistearter ikke bare fysisk omformer området hvor det dumpes, men også sprer seg videre ut i den naturlige vegetasjonen og fortrenger de naturlige artene (tabell 2). Dette er likevel så langt et begrenset kantfenomen, skjønt gravmyrt har begynt å krype ut i området.

Området rangeres til samme verdi som i 2004 (verdi B – viktig), men det er gjort grensejusteringer, som dels går på mulighet i dag for større registreringsnøyaktighet, men også at det er skåret bort et mindre verdifullt parti i nord (figur 10), som er mer kulturpåvirket av tidligere hogst, og som er nærmere å klassifisere som en gransumpskog. Det er dessuten først nedenfor dette partiet som bekken slynger seg i meanderbuer over hele det flate partiet. Oppstrøms dette går den mer rettlinjert helt inntil kanten mot småhusbebyggelsen. Det er satt en ny grense noen meter nord for der den nedstrøms går gradvis over i gråor-heggeskog av flommarkstype.

Det er godt potensial for rødlistearter, men dette er knyttet til fungaen (soppene) (og evt. insekter), som ikke hadde sin sesong på registreringstidspunktet (artsliste, tabell 3).

En kort befarings i resten av området viste at det heller ikke her var gjort noen inngrep eller var synlige forandringer. Den andre naturtypelokaliteten, Tangerud nord (figur 12-14), antas imidlertid å ha vært enda mer «angrepet» av svartelistearten kanadagullris enn forrige gang, i midtre deler der den velter seg massivt og enedominerende nedover skråningen fra støyskjermen mot Østre Aker vei og trolig fortrenger mer og mer av den gamle engvegetasjonen i den åpne delen. Blant annet stanger den mot et sumpparti med tett dekning av enghumleblom.

Resten av området gir et sterkt preg av en antatt flatehogst på 1950- eller 60-tallet, hvor det ikke ble tilplantet (trolig som følge av interesse for framtidig utbygging) og hvor den naturlige suksessjonen har fått virke fritt i flere tiår i et ganske produktivt område (figur 15). Til tross for at dette opplagt fra naturens side er et grandominert område, mest en småbregnegranskog, men med innslag av svak lågurttype, er det i dag en blandingsskog, dels med lauvdominans. De spredte større granene som er der i dag, har trolig vært små og blitt spart siste gang det ble hogd. Bjørk, rogn og selje er viktige arter.

Ny og oppdatert naturtypebeskrivelse:

(figur 4-7)

Kommune: Oslo

Posisjon: (WGS84, UTM-sone 32) PM 084 470

Naturtype: Gråor-heggeskog (E03)

Utforming: Flommarksskog (F0501)

Verdi: B

Utvalgt naturtype: Nei

Undersøkt: Egil Bendiksen, NINA, 25, 27.07.2016

Nøyaktighetsklasse: <20 m

Innledning: Opprinnelig undersøkt av Egil Bendiksen, NINA, 16.07.2004 i forbindelse med naturtypekartleggingsoppdrag for Oslo kommune. Ny beskrivelse innlagt august 2016 i forbindelse med oppdrag fra TAG arkitekter knyttet til utbyggingsforslag, og som erstatter tidligere versjon.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogområdet danner et belte omkring Tangerudbekken. Bekken slynger seg i et naturlig løp gjennom lokaliteten. Den ligger på grunne avsetninger over grunnfjell. Mht. oseanitetsgradienten tilhører området overgangsseksjon (OC), og det ligger i boreonemoral sone.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Skogen består av en rekke treslag i blanding og antas å ha vært gjenstand for en del påvirkning gjennom tidene. Gråor er først og fremst konsentrert nærmest bekkeløpet, hvor det også inngår en del større og eldre trær (målt opptil 37 cm brysthøydediam.). Hegg er vanlig over hele arealet både i busksjikt og et lavere tresjikt. Ellers finnes gran, bjørk, rogn og selje. Det finnes også noen små spisslønn. Enkelte grantrær har kraftige dimensjoner (opptil 80 cm brysthøydediam.) og danner et barnålteppe med rikelig gaukesyre. Ellers er lokaliteten særlig karakterisert ved rikelig med bregner og for øvrig stort mangfold av høgstauder og sumplanter. Deler av området er dominert av strutseving (NiN 2.0: T30-5 Beskyttet flomskogsmark på finmateriale med svak kildevannspåvirkning). Der strutseving ikke er enerådende, er det en artsrik, høgstauedepreget bunnvegetasjon (NiN 2.0: T30-C-3 Beskyttet flommarksskog på finmateriale) med bl.a. rikelig skogburkne og hengeving. Blant de vanligste arter inngår videre skogstjerneblom, sølvbunke, skogrørkvein, engsnelle, stornesle, vendelrot, enghumleblom og springfrø. Det ble videre observert blant annet skogsvinerot, storklokke, rød jonsokblom, skogstorkenebb, mjødurt, rips, sløke, hundekveke, krossved og firblad. I de fuktigste partiene vokser bekkedarse, maigull og bekkedarse. Bunnsjiktet er særlig dominert av lundveikmose (*Cirriphyllum piliferum*), fjærkransmose (*Rhytidiadelphus subpinnatus*) og lokalt sprikelundmose (*Brachythecium reflexum*) og stortaggmose (*Atrichum undulatum*). I de fuktigste partiene inkludert bekkedarse vokser bl.a. vårmose (*Pellia* sp.) og bekkerundmose (*Rhizomnium punctatum*). Noen dypere, permanent våte parti framstår selv i tørkeperioder nesten som kulper med fuktkrevende arter som springfrø og bekkedarse som dominerende.

Det er til dels rikelig med dødved på lokaliteten, både læger og gadd, etter at den i mange tiår i stor grad har vært uten inngrep. Det gjelder både gran og lauvtrær dominert av gråor og i ulike nedbrytningsstadier.

Artsmangfold: Artsmangfoldet er stort, med 54 karplantearter registrert i 2016. Det er ikke registrert rødlistearter; potensialet er størst for soppene, men på grunn av undersøkelsestidspunktet før soppsesong ble det bare observert et fåtalls arter. Det kan også være verdier her knyttet andre organismegrupper, som amfibier og insekter.

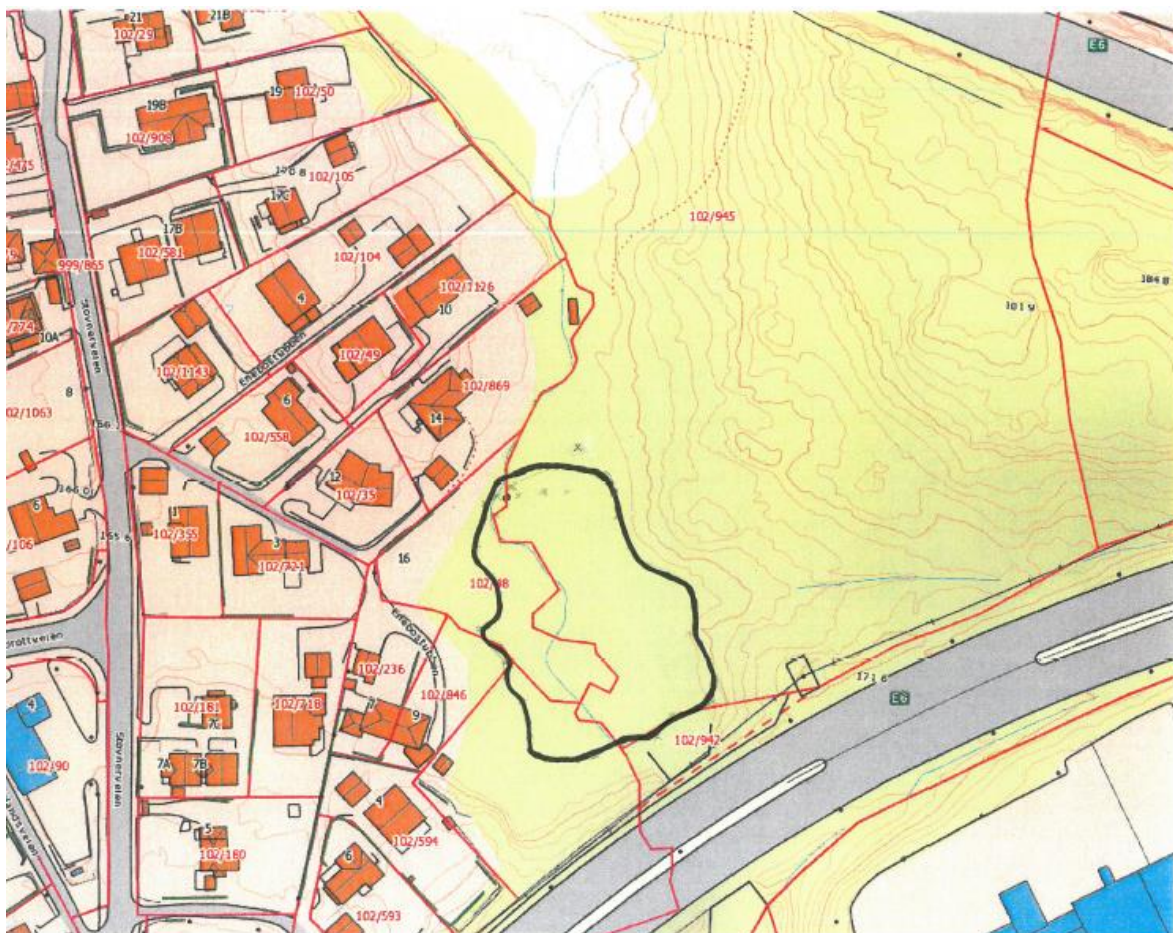
Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er fri for nyere tekniske inngrep, men verdiene er truet av stadig voksende hauger av hageavfall fra bebyggelsen i vest med svartelistearter som har begynt å spre seg inn i området.

Fremmede arter: Mange registrerte rett utenfor i vest der det dumpes hageavfall, bl.a. stort felt med parkslirekne. Gravmyrt kryper ut i selve arealet, noe som for øvrig det «eldre ugraset» skvallerkål gjør i enda større grad og som må ses på som den største trusselarten.

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling av naturlig vegetasjon er best for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel, bortsett fra bekjempelse av svartelistearter og andre uønskete arter som sprer seg inn fra tilgrensende eiendommer som følge av dumping av hageavfall. Det bør

vurderes mulige tiltak mot denne praksis, som utgjør en konstant trussel mot naturverdiene. For øvrig er det spesielt viktig er det at det ikke gjøres tekniske inngrep som ødelegger flomløpene eller deres funksjon.

Verdivurdering: Lokaliteten representerer en fin og velutviklet oreskogslokalitet betinget av me-
andrerende bekkeløp med flomløp. Den verdivurderes som viktig, verdi B.

Figur 4. Ny avgrensning av den sørlige naturtypelokaliteten, Tangerud syd. Vei i sør er motorveien (E6), mens vei i nord er Østre Aker vei.

Tabell 1. Karplanter registrert innenfor naturtypelokaliteten

Latinsk navn	Norsk navn
<i>Acer platanoides</i>	spisslønn
<i>Aegopodium podagraria</i>	skvallerkål
<i>Alnus incana</i>	gråor
<i>Anemone nemorosa</i>	hvitveis
<i>Angelica sylvestris</i>	sløke
<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks
<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne
<i>Betula pendula</i>	hengebjørk
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	snerprørkvein
<i>Calamagrostis phragmitoides</i>	skogrørkvein
<i>Caltha palustris</i>	bekkeblom
<i>Campanula latifolia</i>	storklokke
<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	maigull
<i>Cirsium heterophyllum</i>	kvitbladtistel
<i>Deschampsia cespitosa</i>	sølvbunke
<i>Dryopteris carthusiana</i>	geittelg
<i>Dryopteris expansa</i>	sauetelg
<i>Elymus caninus</i>	hundekveke
<i>Epilobium montanum</i>	krattmjølke
<i>Equisetum pratense</i>	engsnelle
<i>Equisetum sylvaticum</i>	skogsnelle
<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt
<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær
<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb
<i>Geum rivale</i>	enghumleblom
<i>Glyceria fluitans</i> (2004, ikke sett 2016)	mannasøtgras
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	fugletelg
<i>Impatiens noli-tangere</i>	springfrø
<i>Luzula pilosa</i>	hårfrytle
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	strutseving
<i>Milium effusum</i>	myskegras
<i>Mycelis muralis</i>	skogsalat
<i>Oxalis acetosella</i>	gaukesyre
<i>Paris quadrifolia</i>	firblad
<i>Picea abies</i>	gran
<i>Polygonatum verticillatum</i>	kranskonvall
<i>Prunus padus</i>	hegg
<i>Ranunculus auricomus</i>	nyresoleie
<i>Ranunculus repens</i>	krypsoleie
<i>Ribes spicatum</i>	villrips
<i>Rubus idaeus</i>	bringeber
<i>Salix caprea</i>	selje
<i>Sambucus racemosa</i>	rødhyll
<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom
<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn
<i>Stachys sylvaticus</i>	skogsvinerot
<i>Stellaria nemorum</i>	skogstjerneblom
<i>Taraxacum officinale</i> agg.	ugrasløvetann
<i>Thelypteris connectilis</i>	hengeving
<i>Urtica dioica</i>	stornesle

<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbær
<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot
<i>Viburnum opulus</i>	krossved

Tabell 2 Svartelistearter i kant mot bebyggelsen i vest (*også kommet inn i selve naturtypelokaliteten).

Latinsk navn	Norsk navn
<i>Lysimachia nummularia</i> (HI-høy risiko)	krypfredløs
<i>Philadelphus</i> sp. (var. ulike arter)	skjærsmin
<i>Reynoutria japonica</i> (SE-svært høy risiko)	parkslirekne
<i>Solidago canadensis</i> (SE-svært høy risiko)	kanadagullris
<i>Spiraea salicifolia</i> (LO-lav risiko)	hekkspirea
* <i>Vinca minor</i> (SE-svært høy risiko)	gravmyrt
* <i>Arion vulgaris</i> (SE-svært høy risiko)	brunskogsnegl

Tabell 3. Sopp registrert innenfor naturtypelokaliteten (soppsesong kommet svært kort)

Latinsk navn	Norsk navn
<i>Chlorociboria</i> sp.	grønnbeger
<i>Entoloma rhodopolium</i> coll.	lutrødsdivesopp/-rødspore
<i>Fomitopsis pinicola</i>	rødrandjuka
<i>Ganoderma applanatum</i>	flatjuka
<i>Hymenochaete tabacina</i>	tobakksbroddsopp
<i>Laccaria laccata</i>	lakssopp
<i>Laccaria tortilis</i>	dverglakssopp
<i>Marasmiellus ramealis</i>	greinseigsopp
<i>Mycena filopes</i>	stripehette
<i>Mycena galericulata</i>	rynkehette
<i>Phellinus punctatus</i>	putekjuka
<i>Scutellinia</i> sp.	kransøye
<i>Stereum rugosum</i>	skorpelærsopp
<i>Trichaptum abietina</i>	fiolkjuka

Figur 5. Naturtypelokalitet Tangerud syd, med Tangerudbekken.

Figur 6. Naturtypelokalitet Tangerud syd, med Tangerudbekken. Strutsevingdominert parti.

Figur 7. Naturtypelokalitet Tangerud syd, med Tangerudbekken. Parti med høystammet gråor.

Figur 8. Parkeringsplass og kompostavfallsområde like vest for naturtypelokalitet Tangerud syd, der atkomstvei vil bli lagt om reguleringsplan som i figur 3 skulle bli realisert.

Figur 9. Ugrasåker i kompostavfallsområde like nord for parti vist i figur 8, mulig atkomst til nytt boområde etter foreslått alternativ Enebostubben.

Figur 10. Areal tatt ut av naturtypelokalitet Tangerud syd i nordre del, eventuell trasé for atkomst til nytt boområde.

Figur 11. Undergang under E6, atkomstmulighet til nytt boområde etter alternativ Eneboveien under motorveien.

Figur 12. Naturtypelokalitet Tangerud nord

Figur 13. Naturtypelokalitet Tangerud nord. I forgrunnen åpent sumpparti med rørkvein. I bakgrunnen skråning opp mot støyskjerm mot Østre Aker vei; åker med svartelistearten kanadagullris.

Figur 14. Naturtypelokalitet Tangerud nord. Hagemarkskog i østre del.

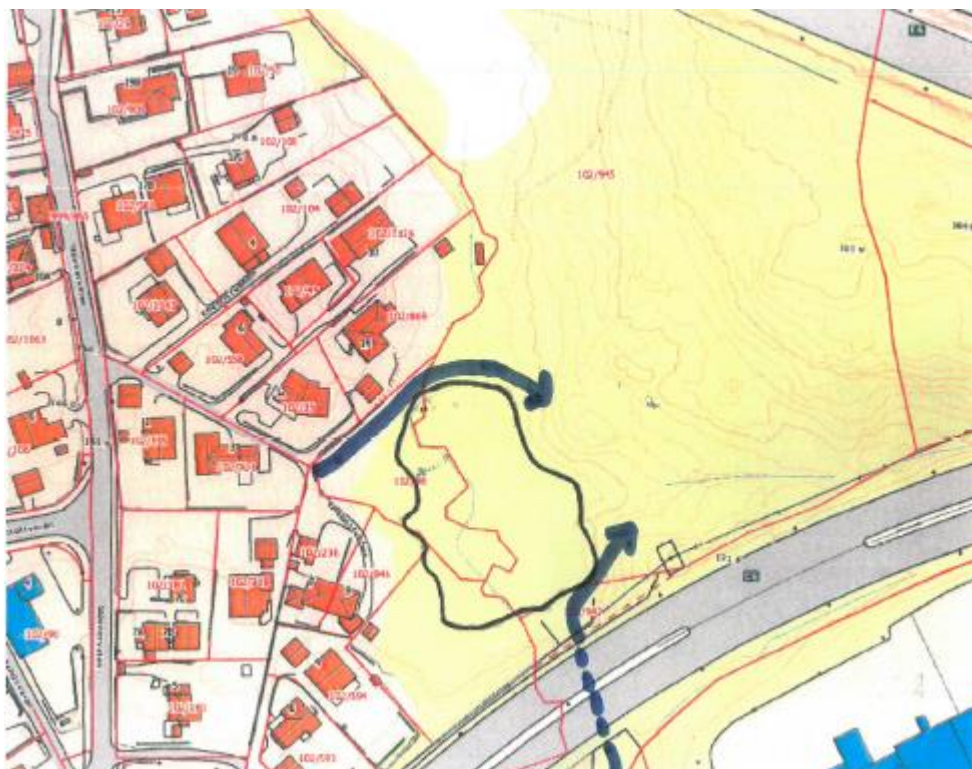

Figur 15. Blandingsskog i østre del av planområdet, utenfor naturtypelokalitetene.

4 Diskusjon

Lokaliteten er biologisk verdifull og har med sin isolerte og beskyttede beliggenhet utviklet seg til en spesielt bevaringsverdig forekomst som nærmer seg klimaksfase i sin suksesjon. Atkomstvei til nytt boligfelt som skissert i figur 3, som ville skjære sentralt gjennom forekomsten og i praksis ødelegge det meste, må derfor sterkt frarådes. Det er heller ikke mulig å bevare andre deler av området som kompensierende tiltak om Tangerud syd får redusert verdi. Dette fordi den verdifulle flommarksskogen kun er knyttet til dette arealet.

Det synes likevel å være mulig å komme inn i området også uten å berøre eksisterende bebyggelse helt eller nevneverdig, kombinert med at naturtypelokaliteten spares. Og det er to alternativer (Figur 16):

Figur 16. Alternative atkomstveier utenom naturtypelokaliteten.

4.1 Atkomst Enebstubben (figur 8-10)

Atkomstpunkt fra dagens veisystem er det samme som skissert i figur 3, gjennom ubebygde tomt 102/48, på Norgeskart merket som Enebstubben 16. Med bortfall av den nordligste biten av naturtypelokalitet pr. 2004 synes det mulig å legge vei inntil eiendommene 102/35 og 102/869 og føre traseen i en naturlig bue på nordsida av naturtypelokaliteten og deretter opp i lia innenfor.

For ikke å ødelegge de økologiske betingelsene for selve lokaliteten nedstrøms er det da viktig med ei bru som slipper bekken uhindret under også i flomperioder slik at de hydrologiske forholdene ikke endres. Dette burde være en forutsetning også for at ikke veien skal fungere som demning og bli undergravd eller overflommet. I tillegg vil et slikt alternativ kreve stor skånsomhet under veibyggingen for ikke å påvirke eller ødelegge naturtypelokaliteten, som vil bli liggende umiddelbart sønnafor. Området må heller ikke brukes til midlertidig lagring av masse eller plassering av anleggsmaskiner mv.

4.2 Atkomst Eneboveien under motorveien (figur 11)

Som en hake på hver side langs motorveien på kart, figur 16, er tegnet inn en undergang på motorveien SSØ for naturtypelokaliteten. Det er en relativt bred trasé, men som ikke har noen funksjon som gjennomgang pr. i dag, siden det er ulendt og sti-/veiløst terreng ut på begge sider, i nord ut mot den aktuelle skogen og i sør etter et ulendt skråningsstykke ut på ei næringstomt, inngjerdet i den andre enden.

Dette er også en mulig atkomst, men den medfører at i alle fall deler av et næringsareal i Eneboveien 18/20, som utgjør enden av denne veien, må benyttes. Atkomsten hit går i undergang under motorveien snaue 200 m lenger sørvest for omtalte undergang, slik at motorveien ville måtte krysses under to ganger. Ved utgang mot skogen vil en sving mot høyre gjøre at man kommer utenom naturtypelokaliteten eller bare berøre et mer perifert hjørne av den.

5 Referanser

Naturbase 2016. Miljødirektoratet, internett. <http://kart.naturbase.no/>

NGU 2016. Berggrunnskart på nett. – Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

6 Vedlegg

Lokalitetene som beskrevet og kartfestet i Naturbase (2016) etter registrering i 2004.

Fakta: Naturtype

Tangerud syd

Id	BN00064699
Områdenavn	Tangerud syd
Kommuner	Oslo
Naturtype	Gråor-heggeskog
Utforming	
Verdi	Viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.01.2002
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	0
Forvaltningsavtale inngått	
Forvaltningsavtale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	

Lokaliteten utgjør et parti med til dels storvokst gråor-heggeskog sørvest i et gjenværende skogområde, formet som enn trekant mellom Østre Aker vei i nord, E6 i sørøst og småhusbebyggelsen på Søndre Stovner i vest. Området omfatter den sørligste delen av Tangerud gårds opprinnelige arealer, men bortsett fra den nordvestligste delen av trekantarealet (lok. Tangerud N) har mesteparten vært skog. Dette gjelder sannsynligvis også det aktuelle gråor-heggeskogområdet, som danner et belte omkring Tangerudbekken. Bekken slynger seg i et naturlig løp gjennom lokaliteten. Skogen består av en rekke treslag i blanding og antas å ha vært gjenstand for en del påvirkning gjennom tidene. Gråor er først og fremst konsentrert nærmest bekkeløpet, hvor det også inngår en del større trær. Hegg er vanlig over hele arealet både i busksjikt og et lavere tresjikt. Ellers finnes gran, bjørk, rogn og selje. Det finnes også noen små spisslønn. Enkelte grantrær har kraftige dimensjoner og danner et barnålteppe med rikelig gaukesyre. Ellers er lokaliteten særlig karakterisert ved rikelig med bregner og for øvrig stort mangfold av høgstauder og sumplanter. I gråorbeltet vokser spredte grupper med strutseving. På øvrig areal vokser rikelig med skogbukkne og hengeving. Blant de vanligste arter inngår også skogstjerneblom, sølvbunke, engsnelle, stornesle, vendelrot, enghumleblom og springfrø. Det ble videre observert blant annet skogsvinerot, storklokke, rød jonsokblom, skogstorkenebb, mjødurt, rips, sløke, hundekveke, krossved og firblad. I de fuktigste partiene vokser bekkedarse, mannasøtgras, maigull og bekkeblom. Bunnsjiktet er særlig dominert av lundveikmose (*Cirriphyllum piliferum*), lokalt også av spikelundmose (*Brachythecium reflexum*) og stortaggmose (*Atrichum undulatum*). Det foreligger byggeplaner for det omtalte trekantområdet, men bekkesonen inkludert gråor-heggeskogen inngår i et "naturvernområde". Slik planene foreligger nå, vil den mest verdifulle lokaliteten bli delvis ødelagt.

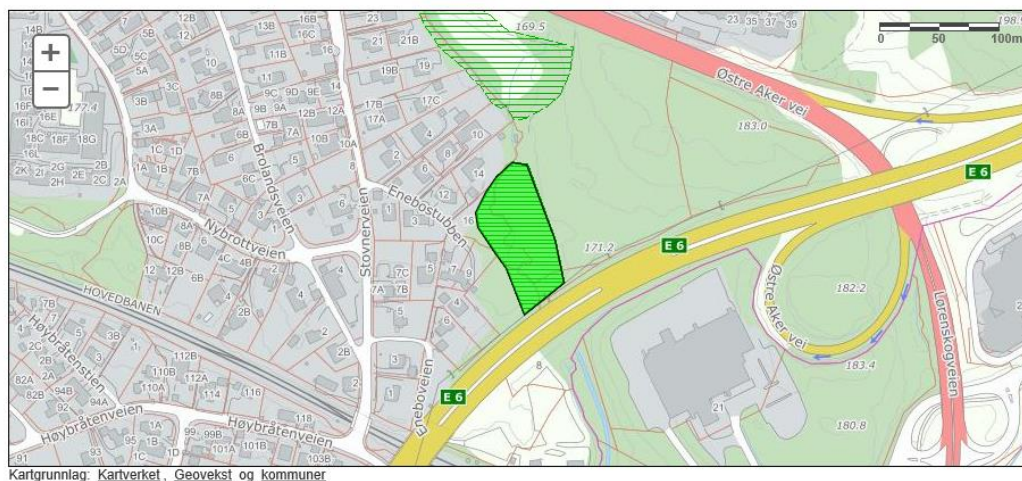
Beliggenhet
Naturtyper
Artsmangfold
Påvirkning
Fremmede arter
Skjøtsel
Landskap
Mangler
Totalareal

Ingen tiltak.

5,3 daa

Kilder

Navn	År	Tittel	Lenke	Kildetype
Bendiksen, Egil				Feltundersøkelser
Oslo kommune, BYM				Annet

Fakta: Naturtype

Tangerud nord

Id	BN00064698
Områdenavn	Tangerud nord
Kommuner	Oslo
Naturtype	Naturbeitemark
Utforming	
Verdi	Lokalt viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	01.01.2002
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	0
Forvaltningsavtale inngått	
Forvaltningsavtale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	

Området utgjør den sørligste delen av den tidligere innmarka på Tangerud gård, i et gjenværende trekantet skogområde mellom E6, Østre Aker vei og småhusbebyggelse på Nedre Stovner. Tangerud gård tilhørte Skedsmo kommune, men noen år etter at jordbruket her opphørte ble arealene innlemmet i Oslo i 1980 (Oslo Byleksikon). I følge nabo i Stovnerveien, Tor Kristiansen, ble dette arealet ialfall i siste del av gårdens historie benyttet som beite for okser, som kan ha vart helt fram mot ca 1970. I dag benyttes dette fortsatt åpne området som skitrengningsområde for den lokale langrennsgruppa på Høybråten/Stovner. Området er forsumpet og preget av Tangerudbekken som kommer ut av kulvert i en forsøknings nordøst på arealet, etter å ha krysset Østre Aker vei, dessuten av et eventuelt opprinnelig naturlig sig i det lavtliggende partiet som grenser mot eiendommene i vest. Dette er utskilt som fukteng på vegetasjonskart Grorud, mens østre del av området er avgrenset som rik ødeeng. Det fuktigste partiet i vest har sterk dominans av vassrørkvein/skogrørkvein og i en sone utenfor av mjørdurt. Lokalt finnes store bestand av skogsvaks, og dessuten inngår bl.a. sløke, vandelrot, bekkeblom, storklokke, springfrø og myrtistel. Stedvis er det tette kratt med gråselje og delvis svartvier. Det er lett å se skillet mellom de opprinnelige engene og gjengroddes fyllskråninger mot Østre Aker vei, hvor kanadagullris er sterkt dominerende. Øst i lok. Tangerud N er inkludert et lite parti av skogen som grenser til enga - et spesielt rikt parti med innslag av hasselkratt og et tett teppe med liljekonvall, som utgjør et felt på ca 25 x 10 m omkring et gammelt veifar fra sør mot nord. Dette arealet er utskilt som hagemarkskog på vegetasjonskart Grorud. Arter som knollerte knapp, skogsveve, teiebær og engplanter som prestekrage, firkantperikum og grassestjerneblom, gir indikasjon på at dette er gammel beiteskog/hagemark.

Beliggenhet

Naturtyper

Artsmangfold

Påvirkning

Fremmede arter

Skjøtsel

Landskap

Mangler

Totalareal

Det er ønskelig at området fortsatt holdes åpent ved rydding av oppslag og evt. beite/slått. Kanadagullris bør bekjempes.

7,7 daa

Kilder

Navn	År	Tittel	Lenke	Kildetype
Bendiksen, Egil				Feltundersøkelser
Oslo kommune, BYM				Annet

ISSN: 2464-2797
ISBN: 978-82-426-2946-3

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim

Besøks-/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidas miljøløsninger